

Gledališka kritika

Šoping kot naročilo za uboj samega sebe

Matjaž Zupančič: Shocking Shopping, SLG Celje, premiera 21. septembra

ZDENKO KODRIČ

Težko najdem odgovor na vprašanje, zakaj bi Zupančičev Jožef Kotnik imel nekaj skupnega s Kafkovim Josefom K. iz romana Proces. Tudi po temeljitem premisleku pravega odgovora ni. Gre za povsem drugačni osebnosti in atmosferi: ena je od tu, druga od tam; ena na nas zre iz nebes, druga iz pekla. Četudi sta oba literarna lika le na videz svobodna, sta ujetnika samega sebe - tako kot je vsak človek ujet vase in svojo življenjsko štorijo. Celjski Jožef K. je celo take sorte človek, ki je sam naročnik svojega uboja ... Aja, pišem o novi igri **Matjaža Zupančiča** Shocking Shopping, ki so jo premierno uprizorili minuli petek v celjskem ljudskem gledališču. Gledališki komad je bil nagrajen z Grumovo nagrado. (Zupančič je napisal 14 dram in zanje dobil pet Grumovk!)

Sodeč po smehu iz parterja in dramskih zapletih, bi lahko gledalec rekel, da gre za ostro komedijo zmešnjav ali celo brutalen krimič, popopran s humorjem. A ne gre ne za eno ne za drugo. Zupančič je napisal in tudi režiral sodobno plemensko melodramo s hudo tragičnim koncem. Njen uvod spominja na Pipanovo režijo Smrt trgovskega potnika, ki se je začel z udarnim setom in vrvežem v nakupovalnem centru. Zupančič seveda nadaljuje povsem drugače; v maniri, ki jo obvlada samo on: njegovo nakupovalno središče ni fetišizirano svetišče izbire, ampak

stroj za proizvodnjo novih resnic o človeku in njegovem svetu. Hipermarket Chocking Shopping je poligon za spogledovanje z bizarnostmi, ki jih prinašajo tveganje, kapital in potrošnja. To poudarja tudi celotna mizanscena, ki spominja na slikarije Američana Edwarda Hopperja. Tudi dramaturgija sama se spogleduje z ameriškimi sanjami o večnem zadovoljevanju človekovih želja. Včasih se zdi, da se na odru pojavi kak prizor iz ameriške serije Mad Men (Oglaševalci), ki naglasi blišč sodobnih trgovin, po drugi strani pa pušča sledi perverzности šopinga. Junak Zupančičeve igre je Jožef Kotnik, medicinski tehnik, ki pride v SS nakupovalni market. Kmalu se zaveda, da to ni preprosta trgovina, ampak sistem, v katerem vlada hiperkonzumacijsko definirana arhitektura propagande, administracije in izolacije. Kotnik je seveda žrtev potrošniškega sveta, a ne samo to, Kotnik je priča pobesnelemu Maxu, ki v trgovini pobija kleptomane, povzpetnike in preprosteže; Kotnik je priča dejanjem, ki sicer v realnem svetu še nimajo domovinske pravice, a Zupančič s svojim SS opozarja, da nasilje obstaja tudi v sodobni trgovini in zdaj zdaj bo njegov val tako močen, da bo zločin v njej vsakdanost. Blišč nakupovalnega središča se v Zupančičevi igri spremeni v temo človeške bede in frustracije. Na obzorju je dekonstrukcija sistema, ki pa ga ne obvladuje politika, marveč brezobziren posel, eskapizem in industrija kiča in zabave.

Pisec igre je protagonistovo pasijonsko polje razširil čez meje lastne literature. Kot režiser je (o)pisno podobje nadgradil z gledališkim in

ustvaril poseben ambient in univerzum, v katerem nasilje slika realno, neposredno in drzno. (Smrt na odru je bolj resnična, kot je resničnost sama.) Kljub temu se v režijo prikrade dvom, rahel spodrseljaj: Jožef Kotnik smrti, ki zverinsko operira naokoli, ne zre v oči, ampak pogled obrne proč. Zakaj? Zato, ker je prepričan, da nasilje ne obstaja? Ali zato, ker nasilje ni več šokantno?

Igralci najnovejše celjske predstave so utirjeni: **Renato Jenček** subtilno in mehko igra glavnega junaka Jožefa Kotnika, osupljivo nasilen je **Tarek Rashid**, ki igra varnostnika Volkerja. **Barbara Medvešek** igra Administratorko. Njeno sprenevedanje, koketiranje in nemoč pred nasiljem je prepričljivo, prezenca natančna. Tudi **Andrej Murenc** (Podpredsednik), **Vojko Belšak** (Predsednik) in **Damjan M. Trbovc** (Mož v nogavicah) so suvereni in totalno angažirani osebki. V predstavi so sodelovali še **Tina Kosi** (dramaturgija), **Sanja Jurca Avci** (inovativna in praktična scenografija), **Bjanka Adžič Ursulov** (odlična kostumografija) in **Andrej Hajdinjak** (oblikovalec luči).

Zupančičeva najnovejša gledališka pisava je v nizu njegovih gledaliških iger sicer novost v aktualizaciji javnega in zasebnega, ne presega pa njegovih tekstov, kot sta Hodnik in Vladimir. Navzlic temu je Shocking Shopping drzna in kritična uprizoritev. Če bo poučna, dvomim. Vsekakor pa je aktualna, slogovno enotna in ne nazadnje tudi duhovita in barbarska in v nasprotju z aksiomom slavnega ekonomista Philipa Kotlerja, ki pravi, da s trgovino in trženjem povečujemo standard in kakovost življenja.

Page: 14

Reach: 127000

Country: SLOVENIA

Size: 392 cm2

2 / 2

Iz predstave Shocking Shopping: z leve Barbara Medvešček, Tarek Rashid, Damjan M. Trbovc in Renato Jenček (Arhiv SLG Celje)